

DN og indvindingstilladelser

Indvindingsanlægget

De fleste indvindingstilladelser er fornyelser af eksisterende tilladelser. Tilladelser til vandindvinding løber normalt i 30 år, til markvanding dog kun 15 år. Tilladelser til indvinding af overfladevand og vand til dambrug kan dog maksimalt løbe 10 år.

Hvis der er tale om et eksisterende anlæg, hvor tilladelsen skal fornyes, bør kommunen have besigtiget anlægget og kræve eventuelle mangler udbedret som forudsætning for at forny tilladelsen.

Når der gives boretilladelser, er der ofte tale om en erstatningsboring, dvs. en ny boring, der erstatter en tilsvarende boring lige i nærheden. Det er normalt uproblematisk – men hvis boringen står uhensigtsmæssigt, f.eks. for tæt på vandløb, vådområder eller forureningskilder, er det en god anledning til at få den flyttet. Den gamle boring bør forlanges sløjfet, dvs. fyldt op, så der ikke kan sive forurenede overfladevand ned igennem den.

Tilladelse til nye indvindingsboringer forudsætter altid en nøje vurdering af borestedet og af, om indvindingen vil påvirke vandløb og vådområder. Boringer kan kun anbringes i § 3-områder efter dispensation.

Vandmængde og behov

Formålet med indvindingen er væsentligt at forholde sig til. Ifølge vandplan skal grundvandet prioriteres som følger:

- a) befolkningens almindelige vandforsyning, der omfatter bl.a. husholdning og institutioner, samt andre vandindvindinger hvortil der stilles krav om drikkevandskvalitet og regelmæssig kontrol
- b) opretholdelse af en miljømæssig acceptabel vandføring og vandstand i vandløb samt vandudskiftning og vandstand i søer og vandafhængige terrestriske naturtyper i overensstemmelse med vandplanens målsætninger
- c) andre formål, hvortil der ikke stilles krav om drikkevandskvalitet og regelmæssig kontrol, og som omfatter indvinding til mere vandforbrugende industrier, vanding i jordbrugserhvervene bortset fra vanding og vask af spiselige gartneriafgrøder, vanding af golfbaner og andre vandforbrugende fritidsaktiviteter, varmeudvinding og køleformål samt virkninger af råstofindvinding under grundvandsspejlet, prioriteret efter en samfundsmæssig helhedsvurdering.

Vandområdeplanerne indeholder ikke tilsvarende retningslinjer, men vi forventer, at tilsvarende regler skrives ind i en ny bekendtgørelse.

Selvom befolkningens almindelige vandforsyning er højt prioriteret, skal vandindvindingen alligevel tage hensyn til naturen – så meget som muligt og økonomisk rimeligt. Her vil der altid være en afvejning, og DN vil selvfølgelig altid tale naturens sag. Med hensyn til tilladelsens

størrelse skal vi være opmærksomme på, at der ikke bør gives tilladelser, der er væsentligt større end nødvendigt. På grund af udsving i vandforbruget giver man ofte indvindingstilladelser til vandværker på 10-25 % mere end det beregnede behov, hvilket er acceptabelt.

Markvanding og anden erhvervsmæssig brug af vand skal altid tage udstrakt hensyn til naturen. Bemærk dog, at vanding og vask af spiselige gartneriafgrøder har sneget sig ind under førsteprioriteten – vi vil forsøge at få dette ændret.

I de gamle regionplaner og i vandplanerne har der været retningslinjer for, hvor meget vand, der kan tildeles til hvilke afgrøder, afhængigt af jordtypen. Disse retningslinjer vil blive taget op til overvejelse i et nyt regelsæt, som er under udarbejdelse. Sekretariatet følger arbejdet nøje.

Er indvindingen bæredygtig?

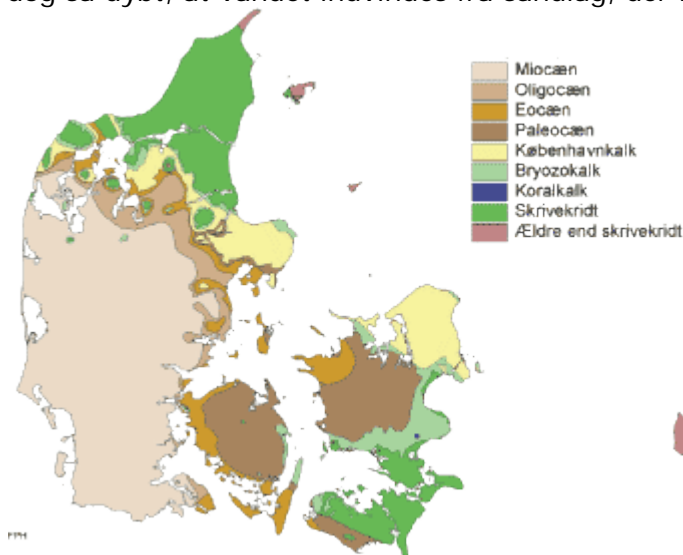
Vurderingen af, om indvindingen er bæredygtig, falder i to dele:

- En vurdering af, om ressourcen er bæredygtig, dvs. om grundvandet kan gendannes i det omfang, det bliver indvundet, og om indvindingen påvirker kvaliteten af grundvandet, f.eks. på grund af iltning af overliggende jordlag eller indtrængende saltvand.
- En vurdering af påvirkningen af vandløb, søer og vådområder.

Er der tilstrækkelig ressource?

Her anvendes først og fremmest vandplaner/vandområdeplaners kort over grundvandsforekomsternes kvantitative tilstand. I de nye planer er de fleste forekomster i god tilstand, og vurderingen vil derfor sjældent give anledning til problemer. Kun omkring København og måske Aarhus kan der p.t. være problemer.

Vurderingen af bæredygtighed skal også inddrage risiko for saltpåvirkning, som findes i kystnære områder (op til 1-2 km fra kysten), hvor saltvand kan trækkes ind fra kysten. I områder, hvor der indvindes fra kalk eller kridt, kan der være risiko for at trække saltvand op fra større dybde, hvilket især sker, hvis grundvandsspejlet sænkes til under havniveau (kote 0). Kalk og kridt findes på Østsjælland, Sydsjælland og øerne mod syd, det østligste Fyn samt Djursland og det nordlige og nordøstlige Jylland. Se kortet nedenfor. Nogle steder ligger aflejringerne dog så dybt, at vandet indvindes fra sandlag, der ligger over kalk/kridt.

I områder, hvor der indvindes fra kalk, kan for stor sænkning af grundvandet give anledning til frigivelse af nikkel, som er et problem i drikkevand. Kommunerne er som regel opmærksomme på dette, og mange vandværker, især på Øst- og Sydøstsjælland, har ændret deres indvinding for at løse disse problemer.

Selv hvis der ikke er krav om drikkevandskvalitet i indvindingen, f.eks. gartnerier og landbrug, må grundvandskemien ikke påvirkes – det vil jo ødelægge grundvandet i forhold til andre indvindinger.

Påvirkning af vandløb og vådområder

Tilladelser til vandindvinding skal ifølge bekendtgørelse om vandindvinding og vandforsyning indeholde en vurdering af indvindingens påvirkning af omgivelserne og en stillingtagen til følgerne af denne påvirkning. Det skal herunder bestemmes, hvilke undersøgelser der eventuelt skal foretages til kontrol af indvindingens følgevirkninger på grundvandsstand og vandløb, og i hvilket omfang kommunalbestyrelsen kan begrænse tilladelsen i tilfælde af nedgang i vandføring og vandstand i vandløb.

Vurderingerne skal omfatte

- Vandløb, vurderes i forhold til nuværende vandføring og målsætning
- Vådområder – både § 3 og Natura 2000-områder. Der stilles større krav til sikkerheden af vurderingen, når der er tale om Natura 2000.

De vådområder, der især kan tage skade af vandindvinding, er rigkær, kildevæld og grundvandsfødte moser. I nogle tilfælde er søer eller enge også afhængige af tilførsel af grundvand – dette skal kommunen vurdere.

Risikoen for at påvirke vandløb og vådområder er større, jo tættere de ligger på vandindvindingen, og jo mere vand, der indvindes. Generelt påvirker markvanding mere end vandværksindvinding, da vanding finder sted i den tørreste periode på året. Derudover er det væsentligt, hvor vandet indvindes. En indvinding i 100 meters dybde påvirker alt andet lige naturen mindre end en indvinding i 10 meters dybde. En indvinding under et tykt lerlag slår kun igennem med begrænset og forsinket effekt i vandløb og vådområder.

Kravene til dokumentation afhænger af indvindingens størrelse, om der er tale om en ny indvinding, og karakteren af omgivelserne, altså om der er væsentlige naturinteresser, der skal vurderes. Ved mindre indvindinger (op til 100.000 m³/år) er det normalt tilstrækkeligt at foretage håndberegninger og overordnede vurderinger, ved store og nye indvindinger (over 200.000 m³/år) skal der foretages modelberegning.

Beskyttelse af vandkvaliteten

I forbindelse med sagsbehandlingen skal kommunen tage stilling til, i hvilket omfang der skal etableres beskyttelseszoner efter miljøbeskyttelsesloven. Sædvanligvis skal der omkring alle indvindinger være en fysisk sikringszone med en radius på 5 meter, hvor der ikke må bruges eller opbevares gødning eller kemikalier. Denne zone skal forhindre, at der kan ske forurening gennem boringen.

Omkring indvindinger til drikkevand er det relevant at etablere en større fysisk sikringszone på 10 meter samt BNBO og en 300 meters zone hvor nedsivning af spildevand er forbudt. Se mere om beskyttelseszoner på frivilligsiden under grundvandsbeskyttelse.

Klageregler

DN er klageberettiget i sager om vandindvinding og vandindvindingsanlæg, bortset fra anlæg med en årlig indvinding af grundvand på højst 3.000 m³, der ikke anvendes til vanding af landbrugsafgrøder og vandforsyningsanlæg for mindre bebyggelser på landet, for så vidt anlægget kan forsyne hele bebyggelsen og indvindingen af grundvand højst udgør 6.000 m³ årligt.

Bemærk, at det er Hovedbestyrelsen, der er klageberettiget. Sekretariatet skal derfor altid inddrages i disse sager – afdelingen er ikke klageberettiget.

I sager om vandforsyningsanlæg – herunder boringer – har klagen normalt opsættende virkning, dvs. ansøger må ikke iværksætte arbejdet, før klagen er afgjort. Det gælder ikke indvindingsstilladelser til eksisterende anlæg.